

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
7.évfolyam
2025. november 18.

KÓDSZÁM:

József Attila: Curriculum vitae¹

(részletek)

1. 1905-ben születtem, Budapesten, görög-keleti vallású vagyok. Apám - néhai József Áron - három esztendősen kivándorolt, engem pedig az Országos Gyermekvédő Liga Öcsödre adott nevelőszülőkhöz. Itt éltem hét éves koromig, már ekkor dolgoztam, mint általában a falusi szegénygyerekek - disznópásztorkodtam. Hét esztendősen anyám - néhai Pócze Borbála - visszahozott Budapestre s beiratott az elemi iskola II. osztályába. Anyám mosással és takarítással tartott el bennünket, engem és két nővéremet. Házaknál dolgozott, odajárt reggeltől estig s én szülői felügyelet nélkül iskolát kerültem, csibéskedtem. A harmadikos olvasókönyvben azonban érdekes történeteket találtam Attila királyról és rávettem magam az olvasásra. Nem csupán azért érdekelték a hun királyról szóló mesék, mert az én nevem is Attila, hanem azért is, mert Öcsödön nevelőszüleim Pistának hívtak. A szomszédokkal való tanácskozás után a fülem hallatára megállapították, hogy Attila név nincsen. Ez nagyon megdöbbenett, úgy éreztem, hogy a létezésemet vonták kétségbe. Az Attila királyról szóló mesék fölfedezése azt hiszem döntően hatott ettől kezdve minden törekvésemre, végső soron talán ez az élményem vezetett el az irodalomhoz, ez az élmény tett gondolkodóvá, olyan emberré, aki meghallgatja mások véleményét, de magában fölülvizsgálja; azzá, aki hallgat a Pista névre, míg be nem igazolódik az, amit ő maga gondol, hogy Attilának hívják.

2. Kilenc éves koromban kitört a világháború, egyre rosszabbul ment a sorunk. Kivettem a részemet az üzletek előtt való álldogálásokból, - volt úgy, hogy este kilenc órakor odaálltam az élelmiszerüzem előtt várakozó sorba és reggel fél nyolckor, mikor már sorrakerültem volna, jelentették ki az orrom előtt, hogy nincs több zsír. Úgy segitettem anyámnak, ahogyan tudtam. Vizet árultam a Világ moziban. Fát és szénét loptam a Ferencvárosi pályaudvarról, hogy legyen fűtenivalónk. Színes papírforgókat csináltam és árusítottam a jobb sorsban élő gyerekeknek. Kosarakat, csomagokat hordtam a vásárcsarnokban stb. 1918 nyarán Abbáziában üdültem a Károly király féle gyermeknyaraltatási akció jóvoltából. Anyám már betegeskedett, méhdaganata támadt s ekkor én magam jelentkeztem a Gyermekvédő Ligánál - így rövid időre Monorra kerültem. Visszatérvén Budapestre újságot árultam, bélyegekkel, majd kék, fehér és postapénzzel kereskedtem, mint egy kis bankár. A román megszállás alatt kenyeresfiú voltam az Emke kávéházban. Közben - öt elemi elvégzése után - polgári iskolába jártam.

3. 1919 karácsonyán meghalt anyám. Gyámommá az árvaszék sógoromat, a most elhunyt Makai Ödön doktort nevezte ki. Egy tavaszon és nyáron át az Atlantica Tengerhajózási Rt. Vihar, Török és Tatár nevű vontatógőzösein szolgáltam. Ekkor vizsgáztam magánúton a polgári negyedik osztályából. Ezután gyámom és Giesswein Sándor dr. Nyergesújfalura küldtek kispapnak a szaléziánusokhoz. Itt csak két hetet töltöttem, hiszen görög keleti vagyok és nem katolikus. Innen Makóra kerültem, a Demke internátusba, ahol rövidesen ingyenes helyet kaptam. Nyáron lakásért és ellátásért tanítottam Mezőhegyesen. [...] Már megjelentek első verseim is, 17 éves koromban írt költeményeimet a Nyugat publikálta. Csodagyerekeknek tartottak, pedig csak árva voltam.

¹ A történet címe Curriculum vitae, amelynek magyar jelentése „életút” vagy „életrajz”. Ma már leggyakrabban CV-re rövidítve használják, és az önéletrajz szinonimája, mely összefoglalja egy személy tanulmányait, munkatapasztalatait, eredményeit.

4. A VI. osztály elvégzése után ott hagytam a gimnáziumot meg az internátust, mert elhagyatottságomban nagyon tétlennek éreztem magamat: nem tanultam, mert a tanárok magyarázata után is tudtam a leckét, hiszen erről jeles bizonyítványom is tanúskodott. Kukoricacsösznek, mezei napszámosnak mentem Kiszomborra és házitanítónak szegődtem el. Két kedves tanárom kérésére mégis elhatároztam, hogy érettségizem. A VII. és a VIII. osztályból összevont vizsgát tettem s így egy évvel előbb végeztem, mint volt osztálytársaim. Tanulásra azonban mindössze három hónap állt rendelkezésemre s így történt, hogy a hetedikből tiszta jó, a nyolcadikból pedig tiszta elégséges osztályzatot kaptam. Érettségi bizonyítványom már jobb a nyolcadikosnál: csak magyarból és történelemből kaptam elégségest. Ekkor már egy versemért Istenkáromlás miatt pörbefogtak. A Kúria fölmentett.

5. Ezután egy ideig könyvügynök voltam itt Budapesten, majd az infláció idején hivatalnokoskodtam a Mauthner féle magánbankházban. A Hintz-rendszer bevezetése után itt a könyvelőségbe osztottak be s nem sokkal utóbb idősebb kollégáim bosszúságára engem bíztak meg annak ellenőrzésével, hogy kasszanapkor milyen értékek adhatók ki. Iparkodásomat itt egy kissé kikezdte az, hogy saját munkámon kívül önnön dolgaik egy részét is nyakamba varrták idősebb kollégáim, kik nem mulasztották el különben sem, hogy bosszúságot okozzanak nekem a lapokban megjelenő verseim miatt. „Ilyen idős koromban én is írtam verseket” - mondogatta mindegyikük. A bankház később megbukott.

6. Elhatároztam, hogy végképpen író leszek és szert teszek olyan polgári foglalkozásra is, amely szoros kapcsolatban áll az irodalommal. Magyar-francia-filozófiai szakra iratkoztam a szegedi egyetem bölcsészeti karán. Fölvettem heti 52 órát és 20 órából kollokváltam kitűnően. Napokat nem ettem, verseim honoráriumából fizettem lakásomat. Nagyon büszkévé tett, hogy Dézsi Lajos professzorom önálló kutatásra érdemesnek nyilvánított. De minden kedvemet elszegette az, hogy Horger Antal professzor, kinél magyar nyelvészetből kellett volna vizsgáznom, magához hívatott s két tanú előtt - ma is tudom a nevüket, ők már tanárok - kijelentette, hogy belőlem, míg ő megvan, soha nem lesz középiskolai tanár, mert „olyan emberre - úgymond - ki ilyen verseket ír” s ezzel elém tárta a Szeged c. lap egyik példányát, „nem bízhatjuk a jövő generáció nevelését”. Sokszor emlegetik a sors iróniáját s itt valóban arról van szó: ez a versem, Tiszta szívvel a címe, igen nevezetessé vált, hét cikket írtak róla, Hatvany Lajos az egész háború utáni nemzedék dokumentumának nyilvánította nem egy ízben „a kései korok számára”, Ignotus pedig „lelkében dédelgette, simogatta, dűnnyögte és mormolgatta” ezt a „gyönyörűszip” verset, ahogy a Nyugatba írta róla és ezt a verset tette Ars poeticájában az új költészet mintadarabjává. [...]

(Forrás: <https://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/jozsefa/curric.htm> Letöltés ideje: 2025. 11. 15.)

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Sorolj fel három tulajdonságot, életkörülményt, amely az első (1.) bekezdésben kiderül József Attiláról!

.....
.....

3	
---	--

2. Miért keltették fel figyelmét az Attila királyról szóló mesék, történetek? Mi lett a következménye élményeinek? Válaszodat minimum két összefüggő mondatban fogalmazd meg!

.....
.....
.....

2	
---	--

3. Magyarázd meg a szövegből vett, vastagon kiemelt kifejezéseket a saját szavaiddal!

szövegből vett kifejezés	saját szavaimmal
„költeményeimet a Nyugat publikálta ”	
„nagyon tétlennnek éreztem magamat”	
„verseim honoráriumából fizettem lakásomat”	
„ kasszanapkor milyen értékek adhatók ki”	

4	
---	--

4. József Attila: *Curriculum vitae* című írása sokban hasonlít egy hagyományos önéletrajzra, de több dologban el is tér tőle. Írj le *egy olyan jellemzőt*, amely a hagyományos önéletrajzokra is igaz lehet, és *egy olyat*, ami különleges, szokatlan!

Válaszodat 1-1 mondatban indokold!

Ami egy hagyományos életrajzban is előfordulhat:

.....
.....

Ami egy hagyományos önéletrajzban ritkán jelenhet meg:

.....
.....

4	
---	--

5. Igaz vagy hamis az állítás? Írd az állítások után az I vagy H betűt!

1. József Attila apja egész gyermekkorában mellette maradt. ...
2. Öcsödön nevelőszülőknél élt, és már kisgyermekként dolgozott. ...
3. A nevelőszülei azért hívták Pistának, mert így rövidebb volt a neve. ...
4. A háború idején sosem kellett dolgoznia. ...
5. Anyja halála után Makai Ödön lett a gyámja. ...
6. Már tizenhét évesen megjelentek a versei a Nyugatban. ...
7. Szegeden Horger Antal professzor támogatta költői pályáját. ...
8. A *Tiszta szívvel* című verse nagy vitát váltott ki. ...

8	
---	--

6. Válaszolj röviden (1 mondatban) az alábbi kérdésekre!

a) Milyen munkákat vállalt el, hogy a család fenntartásából kivegye a részét?

.....
.....

b) Mikor jelentek meg első versei, s hol publikálták őket?

.....

c) Az érettségi után hol dolgozott?

.....

d) Milyen szakra iratkozott be a szegedi egyetemen?

.....

4	
---	--

7. József Attila a szövegben két tanárát említi név szerint is. Melyikkel milyen viszonyban állt?

.....

.....

.....

2	
---	--

8. Egészítsd ki a mondatokat a szöveg alapján!

Az Attila királyról szóló mesék azért voltak fontosak számára, mert ...

.....

Anyja halála után ...

.....

A gimnázium VI. osztályát ...

.....

A *Tiszta szívvel* című verset ...

.....

2	
---	--

9. Mit gondolsz, mit érezhetett a költő a következő helyzetben?

„A szomszédokkal való tanácskozás után a fülem hallatára megállapították, hogy Attila név nincsen. Ez nagyon megdöbbenett, úgy éreztem, hogy a létezésemet vonták kétségbe.”

Véleményedet legalább három mondatból álló szövegben fejtsd ki!

.....

.....

.....

.....

3	
---	--

10. Olvasd el újra a szöveget, és dönts el, melyik hívószavak illenek a megadott bekezdések tartalmához, majd párosítsd a hívószóhoz az adott bekezdés számát!

A bekezdés összefoglaló „hívószava (i)”	A bekezdés sorszáma
Mezőtől az iskoláig	
Tiszta szívvel	
Forgók és kosarak	
Pista	
Költői indulás	
A hivatal	

3	
---	--

11. Én és a nevem. Írj egy rövid, öt mondatból álló szöveget arról, hogy mit jelent számodra a neved!

Ki adta? Szeretted, vagy el tudnád képzelni, hogy más neved legyen? Milyen történetet hordozhat?

Kapcsold a gondolataidat József Attila történetéhez!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5	
---	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Csoportosítsd az alábbi szavakat a táblázatban megadott szempontoknak megfelelően!

papírforgó, pályaudvar, érdekes, magánút, disznópásztor, bölcsészeti

mély hangrendű összetett szó	magas hangrendű képzett szó	vegyes hangrendű összetett szó

6	
---	--

2. Nevezd meg, mely mássalhangzótörvények találhatók az alábbi szavakban!

szó	mássalhangzótörvény
varrták	
takarítással	
kikezdte	
érettségi	
végeztem	
fölülvizsgálja	

6	
---	--

3. Bontsd szóelemekre az alábbi szavakat! (szótő=1, képző=2, jel=3, rag=4)

kerültem

bizonyítványom

idősebb

nyolcadikból

osztályzatot

mosással

4. Az alábbi mondatrészletben milyen szófajúak a szavak?

A harmadikos olvasókönyvben [...] érdekes történeteket találtam Attila királyról [...].

szó	szó szófaja
a	
harmadikos	
olvasókönyvben	
érdekes	
történeteket	
találtam	
Attila	
királyról	

5. Húzd alá a kakukktojást az alábbi szósorokban! Választásodat indokold!

a) kaptam, emlegetik, voltam, ettem, kivándorolt

Indoklás:

b) hallgat, írtak, küldtek, okozzanak, megállapították

Indoklás:

c) odajárt, dolgoztam, visszahozott, megdöbbentett, meghallgatja

Indoklás:

6. Foglald mondatba az alábbi szavakat úgy, hogy érzékelhető legyen a jelentéskülönbség!

a) helység – helyiség

.....

b) boros pohár – borospohár

.....

7. Melyik alak a helyes? Írd a megfelelő jelet a párokban megadott kifejezések közé!

1 – az első

2 – a második

x – mindkettő

1-jén		1.-én
Horváthtal		Kissel
foglyuk		fogjuk
jeggyűrű		gipszszobor

4

40

Összpontszám:

80

Készítette: Szabolcsi Marcell